

تروریسم وضعیت مناسبی ندارد، سالانه فهرستی منتشر می‌کند که بر پایه آن کشورهایی را که جزو پرخطرترین مقاصد سرمایه‌گذاری جهان هستند، معرفی می‌کند. سال ۲۰۰۹ بود که ایران، ترکمنستان، ازبکستان و پاکستان وارد این لیست سیاه شدند. قرارگیری اسم ایران در کنار کره شمالی و توصیه به اقدامات مقابله‌ای علیه آن‌ها، اقدام این کارگروه علیه ایران بود. چاره کار ایران برای خروج دائمی از فهرست سیاه این بود که قوانین داخلی خود در ارتباط با مقابله با پولشویی و همچنین کنوانسیون سازمان ملل در مبارزه با پولشویی موسوم به «سی اف تی» و کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان یافته موسوم به کنوانسیون «پالرمو» را اصلاح و تصویب کند. اما چه شد که ایران به لزوم رعایت استانداردهای مورد نظر «FATF» حساس شود و روند الحاق به لوائح چهارگانه آن را کلید زد. مهر ۱۳۸۶ گروه ویژه اقدام مالی به اعضای خود در رابطه مالی با ایران به دلیل نداشتن قانون مبارزه با پولشویی و تأمین مالی مبارزه با تروریسم هشدار داد و ذیل همین هشدار هم قانون مبارزه با پولشویی در بهمن ماه همان سال به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت. باین حال «FATF» یک ماه بعد در اسفند ماه همان سال به طور مشخص و برای نخستین بار به ایران هشدار داد. در پی این هشدار بود که دستورالعمل‌هایی هم از سوی نهادهای بالادستی حاکمیتی صادر شد که همه دستگاه‌ها را ملزم به همکاری در جهت رعایت توصیه‌های «FATF» کرده بود. منتهی تا این مقطع یکی از دو ستون اصلی پیوستن به این نهاد که عبارت بود از مبارزه با پولشویی در سطح کشور به صورت محدود عملیاتی شده بود و هنوز قانون مستقل مبارزه با تأمین مالی تروریسم به تصویب نرسیده بود.

در فروردین ۱۳۸۷ اولین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی برگزار شد و یک ماه بعد از آن نیز فعالیت مرکز اطلاعات مالی مبارزه با پولشویی آغاز شد. پیدایند این اقدامات برای شروع کار ایران کافی به نظر نمی‌رسید. چه «FATF» به ترتیب در خرداد، مهر و اسفند ۱۳۸۷ و مرداد ۱۳۸۸ باز هم به ایران هشدار داد. هشدارهایی که از سوی مقام‌های وقت دولت نهم و دهم نادیده گرفته شد تا نام ایران در فهرست سیاه قرار گیرد. از این روش‌های عالی امنیت ملی به وزارت اطلاعات، اقتصاد و امور خارجه و بانک مرکزی درباره تعامل گسترده با اعضای «FATF» جهت خروج از لیست سیاه مصوبه داد تا لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم در خرداد ۱۳۸۹ در دولت دهم تصویب و به مجلس ارسال شود اما این لایحه در بهمن ماه ۱۳۹۰ از سوی شورای نگهبان رد شد تا امضای این قانون تا ۲۷ اسفند ۱۳۹۴ به طول بینجامد. اسفند ۱۳۹۳ حضور ایران در حالی در لیست سیاه «FATF» تمدید شد که انتشار گزارشی از سوی این نهاد مالی علیه ایران که به نگرانی شدید آن نسبت به کاهش ریسک تأمین مالی تروریسم و تهدید علیه یکپارچگی سیستم مالی بین‌المللی اشاره داشت، بر تلاش دولت حسن روحانی که جایگزین محمود احمدی‌نژاد شده بود، افزود. «FATF» در گزارش سال ۲۰۰۹ خود به اعضا توصیه می‌کرد اقدامات مقابله‌ای مؤثری را در بخش‌های مالی خود درباره ریسک پولشویی در ایران، وضع

کنند. همچنین مراقب تأسیس شعبه مالی ایران در کشورهای مختلف باشند. این گزارش اعلام کرد که اگر ایران تا جولای ۲۰۱۶ میلادی، اقدامات اصلاحی را انجام ندهد، با اقدامات پیشگیرانه مؤثر و سختی مواجه خواهد شد.

■ جدی تر شدن تلاش‌های داخلی

این هشدار جدی مقدمه جدی تر شدن تلاش‌ها در ایران برای تصویب لوائح چهارگانه «FATF» در دولت روحانی شد. مجلس ایران در سال ۱۳۹۴ قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم را تصویب و در آن ضمن جرم محسوب کردن این اقدام، مصدق تروریسم را مشخص کرد. برپایه این قانون، اقداماتی مانند هوایپارایی، دزدی دریایی و بیمگذاری در اماکن عمومی، شبکه حمل و نقل عمومی، تأسیسات دولتی یا زیرساختی جزو اقدامات تروریستی تلقی می‌شدند. تا اینجای کار دو ستون داخلی از چهار دستور کار مورد نظر «FATF» به سرانجام رسیده بود و با تأیید شورای نگهبان ستون دوم فرآیند عادی سازی روابط با «FATF» بنا گذاشته شد. اما مشکل اصلی به تصویب رساندن دو کنوانسیون «پالرمو» به عنوان یکی از پیمان‌نامه‌های مورد حمایت سازمان ملل بود که برای مبارزه با قاچاق انسان و تولید غیرقانونی و قاچاق اسلحه و مهمات تصویب شده بود و دیگری کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم یا «سی اف تی» بود که اعضا را ملزم می‌کرد با نظارت بر مبادلات بانکی، جلوی تأمین مالی گروه‌های تروریستی را بگیرند.

مقام‌های ایرانی در خرداد ماه ۱۳۹۵ به اصلاح قانون مبارزه با پولشویی و مبارزه با

تأمین مالی تروریسم و تصویب دو کنوانسیون الزامی «پالرمو» و «سی اف تی» تا دی ۱۳۹۶ منعقد شدن تا «FATF» یک ماه بعد یعنی تیرماه با انتشار بیانیه‌ای ایران را به مدت ۱۲ ماه از لیست کشورهای که باید علیه آنها اقدام مالی صورت گیرد، حذف کند. تیر ۹۵ در بوسان کره جنوبی، تیر ۹۶ در والنسیا اسپانیا، اسفند ۹۶ در پاریس فرانسه، تیر ۹۷ مجدداً در پاریس، مهر ۹۷، اسفند ۹۷، خرداد ۹۸ و مهر ۹۸ تاریخ برگزاری جلسات «FATF» طی سه سال اخیر است که دست‌اندرکاران این گروه ویژه طی این جلسات هر بار مهلت ایران برای تصویب

و اجرایی کردن مفاد دو کنوانسیون «پالرمو» و «سی اف تی» را تمدید کرده‌اند. این در حالی است که «FATF» در آخرین نشست خود در ۲۶ مهرماه سال جاری مهلت ایران را برای تصویب کامل قوانین مربوط به مبارزه با تأمین مالی تروریسم تمدید کرد. این زمان، ششمین و آخرین مهلت ایران برای تأمین نظرات «FATF» است و گروه اقدام مالی اعلام کرده که اگر تا قبل از بهمن ماه آینده این دو کنوانسیون نهایی نشوند، کلیه اقدامات مقابله‌ای علیه ایران وضع خواهند شد و عملاً وضعیت ایران به پیش از خرداد سال ۱۳۹۵ باز خواهد گشت. این در حالی است که تا همین جانیز در نشست این نهاد مالی در ماه‌های خرداد و مهر سه دسته از اقدامات مقابله‌ای علیه ایران بازگشته است.

■ دو لایحه جنجالی

اگرچه دو کنوانسیون «پالرمو» و «سی اف تی» از سوی مجلس شورای اسلامی تصویب شده‌اند؛ «پالرمو» - ۲۰ خرداد ۹۷ و «سی اف تی» - ۱۵ مهر ۹۷، اما شورای نگهبان، این دو لایحه را به دلیل ایرادات عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام، تأیید نکرده است؛ بنابراین این دو لایحه برای تصمیم‌گیری هم‌اکنون در اختیار مجمع تشخیص مصلحت نظام قرار دارد. لایحه الحاق ایران به کنوانسیون «پالرمو» زمستان ۹۶ در مجلس شورای اسلامی تصویب و برای بررسی به شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستاده شد، شورای نگهبان ایراداتی به این مصوبه وارد کرد. در جلسه مهرماه ۹۷، نمایندگان ایرادات شورای نگهبان را اصلاح و تصویب کردند و برای تأیید بار دیگر به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستادند. از زمان ارسال «پالرمو» به مجمع تشخیص مصلحت نظام تاکنون

